

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

17 avril 2007

PROJET DE LOI

**modifiant diverses dispositions
relatives à l'absence
et à la déclaration judiciaire de décès**

PROJET DE LOI

**modifiant certaines dispositions
du Code judiciaire relatives à
l'absence et à la déclaration judiciaire
de décès**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE LA JUSTICE
PAR
MME **Marie-Christine MARGHEM**

SOMMAIRE

- I. Exposé introductif de la ministre de la Justice 3
II. Discussion des articles et votes 5

Documents précédents :

Doc 51 **0614/ (2003/2004)** :
012 : Projet amendé par le Sénat.

Doc 51 **2615/ (2005/2006)** :
002 : Projet amendé par le Sénat.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

17 april 2007

WETSONTWERP

**tot wijziging van diverse bepalingen
betreffende de afwezigheid en de
gerechtelijke verklaring van overlijden**

WETSONTWERP

**tot wijziging van sommige bepalingen
van het Gerechtelijk Wetboek betreffende
de afwezigheid en de gerechtelijke
verklaring van overlijden**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **Marie-Christine MARGHEM**

INHOUD

- I. Inleidende uiteenzetting van de minister van Justitie . . 3
II. Bespreking van de artikelen en stemmingen 5

Voorgaande documenten :

Doc 51 **0614/ (2003/2004)** :
012 : Ontwerp geamendeerd door de Senaat.

Doc 51 **2615/ (2005/2006)** :
002 : Ontwerp geamendeerd door de Senaat.

**Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date du dépôt du rapport :**

Voorzitter / Président : Martine Taelman

A. — Titulaires / Vaste leden :

VLD Sabien Lahaye-Battheu, Claude Marinower, Martine Taelman
 PS Valérie Déom, Thierry Giet, André Perpète
 MR Alain Courtois, Olivier Maingain, Jean-Pierre Malmendier
 sp.a-spirit David Geerts, Walter Muls, Guy Swennen
 CD&V Jo Vandeurzen, Tony Van Parys
 Vlaams Belang Bart Laeremans, Bert Schoofs
 cdH Melchior Wathelet

B. — Suppléants / Plaatsvervangers :

Alfons Borginon, Guido De Padt, Stef Goris, Guy Hove
 Alisson De Clercq, Karine Lalieux, Jean-Claude Maene, Eric Massin
 Eric Libert, Marie-Christine Marghem, Charles Michel, Dominique Van Roy
 Anne-Marie Baeke, Stijn Bex, Dylan Casaer, Cemal Cavdarli
 Carl Devlies, Liesbeth Van der Auwera, Servais Verherstraeten
 Nancy Caslo, Alexandra Colen, Paul Meeus
 Joseph Arens, Joëlle Milquet,

C. — Membres sans voix délibérative / Niet-stemgerechtigde leden:

ECOLO Marie Nagy

cdH	: Centre démocrate Humaniste
CD&V	: Christen-Democratisch en Vlaams
ECOLO	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
FN	: Front National
MR	: Mouvement Réformateur
N-VA	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
PS	: Parti socialiste
sp.a - spirit	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
Vlaams Belang	: Vlaams Belang
VLD	: Vlaamse Liberalen en Democraten

Abréviations dans la numérotation des publications :	Afkortingen bij de nummering van de publicaties :
DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA : Questions et Réponses écrites	QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN : Séance plénière	PLEN : Plenum
COM : Réunion de commission	COM : Commissievergadering
MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Commandes : Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.laChambre.be	Bestellingen : Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail : publicaties@deKamer.be

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ces projets de loi au cours de sa réunion du 11 avril 2007.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DE LA MINISTRE DE LA JUSTICE

Mme Laurette Onkelinx, vice-première ministre et ministre de la Justice, explique que les présents projets de loi visent d'une part, à simplifier la procédure d'absence et d'autre part, à codifier la pratique de la déclaration judiciaire de décès.

Il s'agit de deux projets de loi résultant de la scission de la proposition de loi originaire intervenue à l'initiative de votre commission eu égard aux matières rentrant dans le champ d'application soit de l'article 77 soit de l'article 78 de la Constitution.

Ces projets de lois ont déjà fait l'objet de longs débats au sein de la commission. La ministre s'attachera par conséquent à rappeler brièvement que l'inefficacité de la réglementation actuelle a été mise en évidence suite entre autre à la catastrophe du Tsunami. Une réforme globale de la législation relative aux personnes absentes et disparues était indispensable. Un examen approfondi est intervenu afin de parvenir à un équilibre équitable entre les droits des personnes disparues et les droits des personnes proches qui attendent leur retour.

Ce projet a été évoqué par le sénat. Outre des modifications d'ordre technique, les amendements déposés visent à améliorer la protection des intérêts de l'absent en cas de retour ou de réapparition de celui-ci.

Ainsi,

– Afin d'éviter les abus, le tribunal de première instance ne pourra constater la présomption d'absence que lorsque le disparu n'a plus donné de ses nouvelles depuis un certain temps, à savoir trois mois au moins.

– La désignation de l'administrateur judiciaire est publiée en plus dans un quotidien ayant une diffusion nationale afin d'assurer une meilleure information. Cette publication doit être faite dans les quinze jours du prononcé. La responsabilité du fonctionnaire qui l'omettrait ou qui le ferait avec retard pourra être engagée s'il est prouvé que le retard ou l'omission résulte d'une collusion.

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft deze wetsontwerpen besproken tijdens haar vergadering van 11 april 2007.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Mevrouw Laurette Onkelinx, vice-eersteminister en minister van Justitie, legt uit dat deze wetsontwerpen beogen enerzijds het vereenvoudigen van de procedure van afwezigheid en anderzijds het codificeren van de praktijk van de gerechtelijke verklaring van overlijden.

Het betreft twee wetsontwerpen ten gevolge van de splitsing van het oorspronkelijke wetsvoorstel op initiatief van uw commissie, gelet op het feit dat de materie ofwel binnen de toepassingsfeer valt van artikel 77, ofwel van artikel 78 van de Grondwet.

Over deze wetsontwerpen werd reeds uitgebreid gedebatteerd in commissie. De minister zal er zich bijgevolg toe beperken eraan te herinneren dat de ondoeltreffendheid van de huidige reglementering aan het licht kwam na de catastrofe van de Tsunami. Een globale hervorming van de wetgeving inzake de afwezige en verdwenen personen was onontbeerlijk. Er werd een grondig onderzoek gevoerd om tot een billijk evenwicht te komen tussen de rechten van de verdwenen personen en de rechten van de verwanten die op hun terugkeer wachten.

Dit ontwerp werd door de Senaat geëvoceerd. Naast wijzigingen van technische aard, beogen de ingediende amendementen het beter beschermen van de belangen van de afwezige indien die terugkeert of opnieuw verschijnt.

Aldus,

– Teneinde misbruik te voorkomen, zal de rechtbank van eerste aanleg het vermoeden van afwezigheid alleen kunnen vaststellen wanneer de verdwenen persoon niets meer van zich liet horen gedurende een bepaalde termijn, namelijk minstens drie maanden.

– De aanwijzing van de gerechtelijke bewindvoerder wordt bovendien bekendgemaakt in een dagblad met nationale verspreiding, om een betere informatie te garanderen. Deze publicatie moet gebeuren binnen de vijftien dagen na de rechterlijke uitspraak. De ambtenaar die dit zou verzuimen of die het te laat zou doen, zou aansprakelijk kunnen gesteld worden indien bewezen wordt dat de laattijdigheid of het verzuim uit een samenspanning zou voortkomen.

La décision publiée sera notifiée par les soins du greffier au bourgmestre du dernier domicile de l'absent afin d'être consignée dans les registres de la population.

– Si le présumé absent est appelé à un partage ou une succession et qu'il n'y a ni administrateur judiciaire ni mandataire général, le juge de paix pourra désigner un notaire chargé de représenter ses intérêts.

– Si le présumé absent reparaît, il peut former tierce opposition contre le jugement par lequel le tribunal de première instance a constaté la présomption d'absence. L'absent qui reparaît bénéficie de ce droit également, mais contre le jugement déclaratif d'absence.

– Si le présumé absent était marié ou cohabitant légal le jour de sa disparition et s'il est déclaré absent ou si son décès est déclaré judiciairement, l'administrateur judiciaire dresse un inventaire de tous les biens meubles et immeubles faisant partie du patrimoine commun.

– Le jugement de déclaration d'absence est publié en plus dans un quotidien à diffusion nationale afin d'assurer une meilleure information

– En cas de réapparition de l'absent ou preuve de son existence, son régime matrimonial reste dissout mais il retrouve sa part des biens du patrimoine commun dans l'état où ils se trouvent, et celle du prix de ceux qui auraient été aliénés, sur base de l'inventaire établi. S'il était cohabitant légal, il bénéficie du même droit.

– Lorsqu'une demande de disparition de plusieurs personnes intervient, le procureur du roi peut la former par une seule requête et le tribunal peut dans ce cas statuer par un seul jugement.

– La désignation d'un notaire par le tribunal de première instance est prévue si la personne disparue est appelée à un partage ou une succession et dans ce cas, le tribunal peut prescrire que la demande fera l'objet d'une mention au *Moniteur belge*.

De gepubliceerde beslissing zal door de griffier ter kennis gebracht worden van de burgemeester van de laatste verblijfplaats van de afwezige, teneinde te worden ingeschreven in de bevolkingsregisters.

– Indien de vermoedelijke afwezige geroepen wordt tot een verdeling of een nalatenschap en er geen gerechtelijke bewindvoerder noch een algemeen mandataris is, zal de vrederechter een notaris kunnen aanwijzen, die belast wordt met het behartigen van diens belangen.

– Indien de vermoedelijke afwezige opnieuw verschijnt, kan hij derdenverzet aantekenen tegen het vonnis waarmee de rechtbank van eerste aanleg het vermoeden van afwezigheid vaststelde. De afwezige die opnieuw verschijnt geniet eveneens van dit recht, maar dan wel tegen het vonnis dat hem afwezig verklaart.

– Indien de vermoedelijke afwezige gehuwd was of wettelijk samenwonend op de dag van zijn verdwijning en indien hij afwezig of gerechtelijk overleden wordt verklaard, maakt de gerechtelijke bewindvoerder een inventaris op van alle roerende en onroerende goederen die deel uitmaakten van het gemeenschappelijk patrimonium.

– Het vonnis van de verklaring van afwezigheid wordt bovendien gepubliceerd in een dagblad met nationale verspreiding teneinde een betere informatie te garanderen.

– Indien de afwezige terug verschijnt of zijn bestaan bewijst, blijft zijn huwelijksregime ontbonden, maar hij krijgt zijn deel van de goederen van het gemeenschappelijk patrimonium terug, in de staat waarin ze zich bevinden en het bedrag van die welke vervreemd zijn, op basis van de opgemaakte inventaris. Indien hij wettelijk samenwonend was, geniet hij van hetzelfde recht.

– Wanneer er zich een verzoek om verdwijning van meerdere personen voordoet, kan de procureur des Konings dat in één enkel verzoekschrift opnemen en kan de rechtbank in dat geval één enkel vonnis vellen.

– De aanwijzing van een notaris door de rechtbank van eerste aanleg is voorzien indien de verdwenen persoon geroepen wordt tot een verdeling of een nalatenschap en in dat geval kan de rechtbank voorschrijven dat het verzoek het voorwerp van een vermelding in het *Belgisch Staatsblad* zal zijn.

II. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

A. *Projet de loi modifiant diverses dispositions relatives à l'absence et à la déclaration judiciaire de décès (DOC 51 614/012)*

Articles 1 à 4

Ces articles ne font l'objet d'aucun commentaire.

Ils sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 5

M. Tony Van Parys (CD&V) se demande pourquoi le projet de loi ne prévoit pas que l'époux ou le cohabitant légal ou de fait de la personne présumée absente soit désigné prioritairement comme administrateur judiciaire, tel que c'est prévu dans le cadre de l'administration provisoire. Il serait tout de même plus logique de procéder de la sorte, plutôt que de désigner d'abord un tiers.

M. Alfons Borginon (VLD) est d'avis que la situation n'est pas totalement comparable. Il existe dans le cadre de l'absence de très nombreuses situations, qui ne permettent pas de conclure à une nécessaire primauté du conjoint de la personne présumée absente. Il est donc préférable de laisser au juge la possibilité d'apprécier la situation au cas par cas.

M. Tony Van Parys (CD&V) ne rejoint pas cet avis. Le groupe politique CD&V dont il fait partie, soutient que l'époux ou le cohabitant légal ou de fait de la personne présumée absente doit être désigné prioritairement comme administrateur judiciaire.

*
* *

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 6 à 18

Ces articles n'appellent aucune observation de la part des membres.

Ils sont successivement adoptés à l'unanimité.

II. — BESPREKING VAN DE ARTIKELN EN STEMMINGEN

A. *Wetsontwerp tot wijziging van diverse bepalingen betreffende de afwezigheid en de gerechtelijke verklaring van overlijden (DOC 51 614/012)*

Artikelen 1 tot 4

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Ze worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 5

De heer Tony Van Parys (CD&V) vraagt zich af waarom het wetsontwerp niet bepaalt dat de echtgenoot dan wel de met de vermoedelijk afwezige wettelijk of feitelijk samenwonende bij voorrang wordt aangewezen als gerechtelijk bewindvoerder, zoals dat wordt voorgeschreven in het raam van het voorlopig bewind. Het ware toch logischer aldus tewerk te gaan, in plaats van eerst een derde aan te wijzen.

Volgens *de heer Alfons Borginon (VLD)* is de situatie niet helemaal vergelijkbaar. In verband met de afwezigheid bestaan immers tal van situaties waaruit niet kan worden geconcludeerd dat de echtgenoot van de vermoedelijk afwezige noodzakelijkerwijs voorrang heeft. Bijgevolg is het verkieslijk de rechter de mogelijkheid te laten de situatie geval per geval te beoordelen.

De heer Tony Van Parys (CD&V) deelt die mening niet. Zijn fractie blijft erbij dat de echtgenoot dan wel de met de vermoedelijk afwezige wettelijk of feitelijk samenwonende bij voorrang als gerechtelijk bewindvoerder moet worden aangewezen.

*
* *

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 6 tot 18

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Ze worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 19

M. Tony Van Parys (CD&V) constate qu'une distinction est faite au niveau de la détermination de la valeur des biens, en fonction du fait qu'ils soient encore ou non, matériellement présents lors de la réapparition de l'absent. Il s'agirait là d'une discrimination.

M. Alfons Borginon (VLD) reconnaît qu'il y a là matière à discuter. Il s'agit toutefois d'une problématique bien plus vaste, intrinsèque à l'ensemble du droit patrimonial familial. Il conviendrait dès lors d'aborder ce sujet dans un cadre plus général.

*
* *

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 20

Cette disposition ne fait l'objet d'aucun commentaire au sein de la commission.

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 21

M. Tony Van Parys (CD&V) fait remarquer qu'il convient de remplacer à la dernière phrase de la version néerlandaise du texte en projet le mot «*volgens*» par le mot «*overeenkomstig*».

Cette modification est considérée comme une correction d'ordre technique.

*
* *

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 22 à 24

Ces articles n'appellent aucune observation de la part des membres.

Ils sont successivement adoptés à l'unanimité.

Art. 19

De heer Tony Van Parys (CD&V) constateert dat op het vlak van de waardebepaling van de goederen een onderscheid wordt gemaakt naar gelang ze al dan niet materieel nog aanwezig zijn wanneer de afwezige opnieuw verschijnt. Dat zou dan een discriminatie zijn.

De heer Alfons Borginon (VLD) erkent dat dit aanleiding tot discussie kan geven. Het probleemveld is echter veel ruimer en eigen aan het hele familiaal vermogensrecht. Dat onderwerp zou dan ook beter in een ruimer kader worden behandeld.

*
* *

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 20

Over deze bepaling zijn er in de commissie geen opmerkingen.

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 21

De heer Tony Van Parys (CD&V) merkt op dat in de laatste volzin van de Nederlandse versie van de ontworpen tekst het woord «*volgens*» moet worden vervangen door het woord «*overeenkomstig*».

Deze wijziging wordt als een technische verbetering beschouwd.

*
* *

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 22 tot 24

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Ze worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

Art. 25

M. Tony Van Parys (CD&V) souligne qu'il serait préférable de ne pas dire «*de verdwenen persoon*», mais plutôt «*de vermiste*». Par ailleurs, il convient de parler non pas de «*vordering*», mais bien de «*verzoek*».

Les autres dispositions en projet doivent être adaptées en conséquence.

La commission considère ces modifications comme étant d'ordre technique.

*
* *

Cet article est adopté à l'unanimité.

Art. 26 à 56

Ces articles ne font l'objet d'aucun commentaire.

Ils sont successivement adoptés à l'unanimité.

*
* *

L'ensemble du projet de loi amendé par le Sénat est adopté, tel que corrigé, à l'unanimité.

B. Projet de loi modifiant certaines dispositions du Code judiciaire relatives à l'absence et à la déclaration judiciaire de décès (DOC 51 2615/002)

Articles 1 à 4

Ces articles n'appellent aucune observation de la part des membres.

Ils sont successivement adoptés à l'unanimité.

*
* *

Art. 25

De heer Tony Van Parys (CD&V) wijst er op dat men het liever niet over «*de verdwenen persoon*» heeft, maar beter over «*de vermiste*». Voorts moet niet de «*vorde-ring*», maar wel «*verzoek*» worden gebruikt.

De andere ontworpen bepalingen behoren dienovereenkomstig te worden aangepast.

De commissie beschouwt deze wijzigingen als een technische aangelegenheid.

*
* *

Dit artikel wordt eenparig aangenomen.

Art. 26 tot 56

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Ze worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

*
* *

Het gehele door de Senaat geamendeerde wetsontwerp wordt, zoals het is verbeterd, eenparig aangenomen.

B. Wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de afwezigheid en de gerechtelijke verklaring van overlijden (DOC 51 2615/002)

Artikelen 1 tot 4

Over deze artikelen worden geen opmerkingen gemaakt.

Ze worden achtereenvolgens eenparig aangenomen.

*
* *

L'ensemble du projet de loi, tel qu'amendé par le Sénat, est adopté à l'unanimité sans modification.

Le rapporteur,

Marie-Christine MARGHEM

La présidente,

Martine Taelman

Het gehele wetsontwerp, zoals het door de Senaat werd geamendeerd, wordt ongewijzigd en eenparig aangenomen.

De rapporteur,

Marie-Christine MARGHEM

De voorzitter,

Martine Taelman